

# Çoklu Ekran Ba??mlil??? Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çoklu Ekran Ba??mlil??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.  
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19306>

## Özet

Çoklu Ekran Ba??mlil??? Ölçe?i (ÇEBÖ), bireylerin birden fazla dijital ekran? (örne?in, televizyon, ak??ll? telefon, tablet ve bilgisayar) ayn? anda ve e? zamanl? olarak kullanmalar?ndan kaynaklanan potansiyel ba??mlil?k düzeylerini ölçmek amacıyla 2021 y?l?nda Mustafa Sar?tepeci taraf?ndan geli?tirilm? bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle genç yeti?kinlerde ve üniversite ö?rencilerinde yayg?nla?an bu yeni nesil davran???sal ba??mlil?k türünü tan?mlama ve de?erlendirme ihtiyac?na yan?t olarak ortaya ç?km???tır. Ölçek, çoklu ekran kullan?m?n?n yol açt??? kontrol kayb?, yoksunluk, tolerans ve ki?ileraras? sorunlar gibi temel ba??mlil?k semptomlar?n? saptamay? hedeflemektedir.

Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve geçerli, güvenilir bir araç olarak alanyaz?na kazand?r?lmas? süreçlerini kapsamaktadır. ÇEBÖ, ça?da? teknolojinin günlük ya?am üzerindeki etkilerini anlamak ve teknoloji ba??mlil??? alan?ndaki ara?t?rmalara katkı sağlamak aç?s?ndan önemli bir yere sahiptir.

## Anahtar Kelimeler

Çoklu ekran ba??mlil???, davran???sal ba??mlil?k, teknoloji ba??mlil???, psikometri, ölçek geli?tirme, üniversite ö?rencileri, dijital medya.

## Yazarlar

Mustafa Sar?tepeci

## Amaç

Çoklu Ekran Ba??mlil??? Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin ayn? anda birden fazla ekran kullanma al??kanl?klar?n?n ne ölçüde sorunlu veya patolojik bir ba??mlil?k düzeyine ula?t???n? belirlemektir. Geleneksel ba??mlil?k ölçekleri tek bir cihaza odaklan?rken, ÇEBÖ modern medya tüketiminin karma??k ve e? zamanl? do?as?n? ele almaktadır. Ölçek, bu davran???n bireyin akademik, sosyal ve psikolojik i?levselli?i üzerindeki olumsuz etkilerini tespit etmede ara?t?rmacılara ve klinisyenlere yard?mc? olmay? amaçlamaktadır.

Çal??man?n birincil amacı, çoklu ekran kullan?m?n?n bir ba??mlil?k türü olarak kavramsalla?t?r?l?p kavramsalla?t?r?lamayaca???n? psikometrik yöntemlerle test etmek ve bu yapıy? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilen standart bir araç sunmaktır. Bu sayede, riskli gruplar?n erken te?hisi ve önleyici müdahalelerin geli?tirilmesi mümkün olacaktır.

## Yap?

Çoklu Ekran Ba??mlilikk Ölçe?i, çoklu ekran kullan?m?n? tak?ntil?, kompulsif ve kontrol edilemez bir davran?? örüntüsü olarak ele alan tek boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Bu yap?, genel olarak internet veya teknoloji ba??mlilikk modelleri üzerine kurulmu? olsa da, spesifik olarak ekranlar aras? geçi? yapma ve dikkat bölme e?ilimlerini içerir. Ölçek maddeleri, genellikle a??daki temel ba??mlilik bile?enlerini yans?t?:

**Kontrol Kayb?:** Bireyin çoklu ekran kullan?m?n? durduramama veya azaltamama durumu.

**Çat??ma/Sorun:** Çoklu ekran kullan?m?n?n akademik ba?ar?, sosyal ili?kiler veya uyku düzeni gibi ya?am alanlar?nda yaratt??? olumsuz etkiler.

**Yoksunluk:** Ekranlar? kullanamad???nda hissedilen huzursuzluk, kayg? veya sinirlilik.

**Tolerans:** Ayn? tatmin düzeyine ula?mak için ekranlar? daha uzun süre veya daha fazla say?da kullanma ihtiyac?.

## Geçerlik

Çoklu Ekran Ba??mlilikk Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, öncelikle yap? geçerlili?ine odaklanm??t?. Geli?tirme çal??mas?nda, kapsam geçerlili?ini sa?lamak amacıyla uzman görüşlerine ba?vurulmu? ve madde havuzu olu?turulmu?tur. Yap? geçerlili?ini test etmek için ise s?kikla Aç?mlayc? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulayc? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?. Çal??mada, KMO de?erinin yüksek ve Barlett testi sonuçlar?n?n anlaml? oldu?u tespit edilmi?tir, bu da verilerin faktör analizine uygun oldu?unu göstermi?tir.

Do?rulayc? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n iyi uyum indekslerine sahip oldu?unu göstermi?tir (örneğin, CFI, TLI ve RMSEA de?erlerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde olmas?). Ayrıca, ölçe?in di?er benzer ba??mlilik ölçekleri ile (örneğin, ?nternet Ba??mlilikk Ölçe?i) korelasyonu incelenerek ölçüt ba??mlilik geçerlili?i de desteklenmi?tir.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizlerinde, iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplanm??t?. Geli?tirme çal??mas? sonuçlar?na göre, ÇEBÖ'nün genel Cronbach Alfa katsay?s? oldukça yüksek bulunmu?tur (genellikle .90 civar?nda veya üzerinde), bu da ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Bu yüksek iç tutarlılık, ölçe?in ara?tırma ortamlar?nda ve tarama amaçlı kullan?mlarda tutarlı sonuçlar verebilece?ine işaret etmektedir.

Ayrıca, ölçe?in zamana kar?? tutarlılık?n? de?erlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirlik çal??mas? da yap?lm?? olup, bu katsayılar?n da yüksek ve kabul edilebilir düzeyde oldu?u rapor edilmi?tir. Bu sonuçlar, Çoklu Ekran Ba??mlilikk Ölçe?i'nin güçlü psikometrik özelliklere sahip oldu?unu kan?tlamaktadır.

## Faktör Analizi

Çoklu Ekran Ba??mlilikk Ölçe?i'nin faktör yap?sın? belirlemek için yapılan analizlerde, ölçe?in teorik beklentilerle tutarlı tek boyutlu bir yapı sergiledi?i görülmü?tür. Aç?mlayıc? Faktör Analizi (AFA) sonucunda, ölçek maddelerinin tek bir faktör altında topland??? ve bu faktörün varyansın önemli bir kısmın? açıklad??? tespit edilmiştir. Madde yüklerinin yüksek olması, her bir maddenin ölçülen yapıyı güçlü bir şekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) ile bu tek faktörlü modelin uygunlu?u do?rulanmıştır. Yapılan analizler, çoklu ekran ba??mlilikk kavramın?n tek bir temel psikolojik yapı etrafında topland???n? ve bu yapın?n iyi bir model uyumu sergiledi?ini desteklemektedir. Bu, ölçe?in puanlamasının tek bir toplam puan üzerinden yapılması?n uygun oldu?unu göstermektedir.

## Ölçme Aracı

### Test Type:

Geli?tirme (Developmental Scale)

### Format:

Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale). Maddeler genellikle 5'li Likert Ölçe?i formatında derecelendirilir.

### Language Available:

Türkçe (Turkish)

### Population Group:

Genç Yetkinler, Akademisyenler ve Ara?tırmacılar

### Age Group:

18 ya? ve üzeri (Özellikle üniversite öğrencileri)

### Population Details:

Ölçe?in geli?tirme çalışması, Türkiye'deki çe?itli üniversitelerde öğrenim gören üniversite öğrencileri örneklemini üzerinde gerçekleştirilmiştir.

**Test Methodology:**

Kat?lmc?lardan, maddelerde belirtilen çoklu ekran kullan?m davran??lar?n? ne s?kl?kla ger?ekle?tirdiklerini 5 dereceli Likert tipinde (Örn: 1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman) belirtmeleri istenir. Yüksek puan, yüksek çoklu ekran ba??mlilikk düzeyini i?aret eder.

**Anahtar Kelimeler**

Psikometrik özellikler, Cronbach Alfa, faktör analizi, davran??sal sa?lık, dijital ba??mlilikk, geçerlik, güvenilirlik.

**Yazarlar****Author ORCID Identifier:**

Mevcut kaynaklarda belirtilmemiştir.

**Affiliation Email addresses:**

[msaritepeci@erbakan.edu.tr](mailto:msaritepeci@erbakan.edu.tr)

**Correspondence Address:**

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Konya, Türkiye.

**?zinler, Ücret ve Test Y?I?****Test Y?I?:**

2021

**?zinler ve Ücret:**

Ölçe?in bilimsel ara?t?rmalarda kullan?m? için yazar Mustafa Sar?tepeci ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari kullan?m veya geni? çaplı uygulamalar için izin ve olası ücretlendirme ko?ullar? yazar taraf?ndan belirlenmektedir.

## Kaynaklar

Sarıtepeci, M. (2021). Multiple screen addiction scale: Validity and reliability study. *Instructional Technology and Lifelong Learning*, 2 (1), 1-17.

Makalenin tam metnine DergiPark üzerinden erişim sağlanabilir: [dergipark.org.tr](http://dergipark.org.tr)

Orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [multiple-screen-addiction-scale-validity-and-reliability-study-toad.pdf](http://multiple-screen-addiction-scale-validity-and-reliability-study-toad.pdf)

## Çoklu Ekran Bağımlılığı Ölçeği Maddeleri

**IMPORTANT:** The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte doğrudan alınmamalıdır. Maddelere erişim için yazarın makalesine (PDF veya DergiPark bağlantısı) başvurulması gerekmektedir.